

**Г.Ш. Уварова,
к.п.н., доцент, НАУ
Ю.О. Федорова, магістр туризму**

Особливості розвитку рекреаційного туризму у Франції

В останні десятиліття Франція впевнено тримає лідерство у світі за кількістю міжнародних туристичних прибуттів. З кожним роком цей показник зростає. Так у 2010 р. країну відвідало 77,6 млн. туристів, у 2013 р. – 83,6 млн. у 2015 р. – 84,4 млн., а у 2017 р. потік туристів досягнув майже 88 млн. [22,23].

Країна приваблює туристів своєю цікавою історією, неповторною культурною спадщиною, гастрономічними особливостями. Однак, значна роль у розвитку туризму країни належить природним рекреаційним ресурсам, які є основою для розвитку рекреаційного туризму, зокрема, таких його різновидів як пляжно-відпочинковий, гірськолижний, лікувально-оздоровчий туризм. Приморські, гірськолижні, бальнеологічні курорти країни характеризуються високою якістю пропонованих послуг і, по праву, вважаються одними з найкращих у світі.

Розвиток рекреаційного туризму через цілеспрямоване освоєння природних рекреаційних ресурсів Франції починається ще за часів Середньовіччя. Найпершими були розвідані та освоєні бальнеологічні ресурси країни. Французькі королі широко використовували мінеральні води з метою лікування та оздоровлення. Активний розквіт бальнеологічних курортів припадає на XVII ст. Саме в цей період з'являються всесвітньо відомі нині курорти Віші, Бурбон-Л'Аршамбо та Бурбон-Лансі, а також здійснюються перші спроби контролю використання рекреаційних ресурсів та територій [11].

Активне освоєння морських узбереж з рекреаційною метою припадає на XIX ст., коли з метою лікування та оздоровлення починають використовувати не лише морську воду, а й клімат морських узбереж, пісок та водорості. Саме у XIX ст. серед європейської знаті отримують популярність такі приморські міста

як Довіль, Біарріц, Ніцца, що згодом стають провідними приморськими курортами.

Рекреаційне освоєння гірських районів країни спершу відбувалося неорганізовано. Першими туристами на цих територіях були любителі піших походів, що здійснювали свої подорожі в пошуках свіжого гірського повітря та гірських краєвидів. Історія масового та організованого освоєння гір з рекреаційною метою починається в ХХ ст. і тісно пов'язана з розвитком у Франції гірськолижного спорту.

Важливим чинником освоєння природних рекреаційних ресурсів і розвитку рекреаційних територій країни є поява першої залізниці у другій половині ХІХ ст. та розвиток транспортного сполучення між Парижем, великими містами та курортними регіонами. Саме з цих часів починається активний розквіт центрів рекреаційної діяльності по всій країні.

Природні рекреаційні ресурси Франції надзвичайно різноманітні і саме вони визначають рекреаційну спеціалізацію країни. Для різних регіонів Франції характерний свій тип клімату. Так, помірний морський клімат із прохолодним літом спостерігається західніше лінії Байонна – Лілль; гірський клімат із суворою зимою і жарким літом - в Ельзасі, Лотарингії, вздовж долини Рони і в гірських масивах (Альпи, Піренеї, Центральний масив); помірно-континентальний клімат з прохолодною зимою і теплим літом спостерігається на півночі, в паризькому і центральному регіонах; південь країни лежить в субтропічному поясі і характеризується середземноморським кліматом з теплою зимою і спекотним літом [10].

У цілому клімат країни можна оцінити як сприятливий для організації рекреаційного туризму.

Франція володіє значними запасами мінеральних і термальних вод (понад 700 джерел). Як наслідок, щорічно понад 500 тис. туристів приїздять до країни з метою оздоровлення та лікування, використовуючи терапевтичний ефект місцевих вод. Мінеральні води Франції поділяються на п'ять основних класів, і використовуються для лікування і профілактики різних захворювань, які за французькою

класифікацією зведені в 12 груп: ревматологія, респіраторні захворювання, флебологія, серцево-судинні захворювання, гінекологія, урологія, захворювання травного тракту, неврологія, труднощі розвитку, психосоматичні захворювання, дерматологія, хвороби порожнини рота.

Хоча джерела мінеральних вод поширені по всій країні, найбільше їх родовищ зосереджено в Оверні, колись вулканічному регіоні Центральної Франції. Саме походження допомагає пояснити їх мінеральні та газові показники, температуру та ступінь радіоактивності. Достатньо забезпеченими мінеральними водами також є Окситанія, Нова Аквітанія та Гранд-Ест. Зовсім відсутні мінеральні води в таких регіонах як Бретань, Нормандія, Землі Луари, Центр-Долина Луари (рис. 1).

Рис. 1. Забезпеченість території Франції мінеральними водами

Цінність мінеральних вод Франції пов'язана з високим вмістом в них сірки, кальцію, натрію, заліза, марганцю, магнію, калію, миш'яку (табл. 1). Такі популярні курорти, як Віші, Віттель, Екс-Ле-Бен, переважно використовують води багаті на магній, сірку та кальцій. Курорт Ла-Бурбуль відомий завдяки своїм запасам миш'яковистих вод, що є найбільшими в Європі. Інша важлива властивість мінеральних вод – їх температура. У Франції наявні мінеральні води як холодні (нижче 20° С), так і термальні. Найгарячіші джерела у Франції знаходяться в Шодз-Ег, їх температура досягає 82° С [20].

Таблиця 1.

Хімічний склад мінеральних вод Франції

Курорт	Види мінеральних вод
Екс-ле-Бен (Овернь – Рона – Альпи)	Сірчані, радонові, бікарбонатні, мінеральні води з вмістом кальцію.
Амелі-ле-Бен (Окситанія)	Сульфідні, радонові, хлоридно-натрієві.
Шатель-Гійон (Овернь – Рона -Альпи)	Магнієво-хлоридні, бікарбонатні, вуглекислі.
Контрексевіль (Гранд-Ест)	Кальцієво-сульфатні.
Дакс (Нова Аквітанія)	Сульфатні, радонові.
Енген-ле-Бен (Іль-де-Франс)	Кальцієво-сульфатні, сірководневі.
Ежені-ле-Бен (Нова Аквітанія)	Сульфатні, бікарбонатні, магнієві, мінеральні води з вмістом кальцію.
Евіан (Овернь – Рона – Альпи)	Бікарбонатні, магнієві, мінеральні води з вмістом кальцію.
Баньер-де-Люшон (Окситанія)	Хлоридні, сірчані, радонові.
Ла-Рош-Позе (Нова Аквітанія)	Кальцієво-бікарбонатні.
Сент-Оноре-ле-Бен (Бургундія – Франш-Конте)	Бікарбонатні, хлоридні, миш'яковисті, вуглекислі.

Віші (Овернь – Рона – Альпи)	Вуглекислі, бікарбонатні.
Віттель (Гранд-Ест)	Вуглекислі, кальцієво-сульфатні.
Ла-Бурбуль (Овернь – Рона – Альпи)	Вуглекислі, радонові, миш'яковисті.

Для розвитку рекреаційного туризму важливе місце займають водні ресурси, зокрема, морські узбережжя. У Франції загальна протяжність морських пляжів складає понад 3 тис. км., понад 400 пляжів країни удостоєні символу «Блакитний прапор», який підтверджує екологічність і комфортність територій для пляжного відпочинку [8]. Основні морські пляжні ресурси Франції поділяють на дві групи: Середземноморські та ті, що знаходяться на Атлантичному узбережжі.

Протяжність берегової лінії Лазурного берега - 300 км, з яких 40 км займають пляжі. Пляжі Французької Рів'єри в основному неширокі: максимальна ширина - не більше 40 м. У західному напрямку від Ніцци пляжі переважно піщані, а у самій Ніцці і далі, у напрямку Італії, переважають пляжі з дрібною галькою.

Пляжі Атлантичного узбережжя Франції піщані. Характерною їх ознакою є сильні припливи і відливи, що відчуваються досить гостро, тому берегова лінія може зміщуватися на кілометр і більше.

Іншим регіоном, сприятливим для пляжного відпочинку є Аквітанія. Загальна протяжність піщаних пляжів регіону складає 250 км. Найбільш відвідуваний курорт узбережжя - Біарріц. Піщані пляжі курорту добре підходять для комфортного пляжного відпочинку. Температура води влітку сягає +20-22,5° С.

Більш вишуканий і екзотичний пляжний відпочинок пропонує Бретань. Серед скель приховані затишні пляжні зони, в бухтах немає вітру і вода дуже тепла. Але припливи і відливи тут найбільш потужні. Цей чинник істотно впливає на купання і подекуди унеможливорює його [4].

В країні налічується кілька тисяч річок, які належать до басейнів Середземного моря й Атлантичного океану. Загалом річкова система Франції є найдовшою серед країн ЄС й являє собою близько 8800 км судноплавних річок та каналів. Певну роль в організації рекреаційного туризму відіграють великі річки Франції. Це насамперед

Луара (1012 км), Сена (776 км), Рона (545 км), Гаронна (523 км) та ін. Рекреаційні використання річок з рекреаційною метою обмежуються на них переважно яхтингом, рафтингом та каякінгом. Так, на річці Шаранта до послуг відпочиваючих доступні плавучі будинки-човни. Особливої уваги заслуговує річка Луара, відома своїми живописними рівнинними просторами і розташованими на її берегах середньовічними замками. Проте, купатися в водах Луари не рекомендується, а в деяких місцях заборонено взагалі. Поплавати можна та території містечок та сіл, що знаходяться на берегах її приток [24].

Оцінюючи річки Франції з точки зору здійснення рекреаційної діяльності можна зробити висновок, що більшість з них мають переважно естетичну цінність, адже не використовуються з метою пляжного відпочинку. Для купання більше придатні невеликі річки, що протікають неурбанізованими територіями, такі як Шер, Крьоз, Шмілле-Сюр-Індруа та ін.

На території країни знаходиться також велика кількість озер, проте, в числі популярних, з акцентом на рекреаційний туризм - лише три-чотири озера. Відповідно, дороги до озер прокладені далеко не скрізь, а є й справжні заповідні місця з незайманою природою. З огляду на різноманітність рельєфу Франції тут є озера кількох видів - гірські, рівнинні і приморські. Більшість розташовуються в передгір'ях Альп і мають льодовикове походження. Втім, вода в таких озерах прогрівається влітку лише до $+22 \dots +25 \text{ } ^\circ \text{C}$. Активно залучені в рекреаційну діяльність Женевське озеро, озера Бурже, Ансі, Етан-де-То.

Женевське озеро – одне з найбільших альпійських озер і одне з найпопулярніших туристичних місць Європи. Влітку повітря на Женевському озері прогрівається до $+25 \dots +28 \text{ } ^\circ \text{C}$, температура води в липні і серпні $+22 \dots +24 \text{ } ^\circ \text{C}$, що відмінно підходить для купань [2].

Мальовниче озеро Бурже - найбільше і найглибше озеро Франції. Влітку повітря на озері Бурже прогрівається до $+26 \dots +29 \text{ } ^\circ \text{C}$, температура води в літній період сягає від $+20 \text{ } ^\circ \text{C}$ у червні до $+25 \text{ } ^\circ \text{C}$ в кінці серпня, що робить озеро також придатним для купань [7].

Найпопулярнішим серед туристів з метою пляжного відпочинку є озеро Ансі, розташоване в департаменті Верхня Савойя. Тут до послуг туристів маса водних видів спорту, риболовля, ходіння під вітрилом і круїзи на катерах, а також кілька кілометрів відмінних пляжів. Влітку повітря в регіоні прогрівається до $+23 \dots +27 \text{ }^\circ \text{C}$, температура води в липні і серпні $+22 \dots +24 \text{ }^\circ \text{C}$ [6].

Одне з небагатьох рівнинних озер Франції, Етан-де-То знаходиться в провінції Лангедок-Руссільйон, майже біля самого кордону з Іспанією. Від Середземного моря озеро відокремлює лише вузька коса, завдяки чому вода в озері солоня.

Менш відомі озера Франції - мальовниче П'єр-Персе, оточене приголомшливою краси лісами і багате рибою, льодовикове Ашар поблизу гірськолижного курорту Шамрусс (популярне місце для пішого туризму), мініатюрне Ретурнеме з чарівними селами на берегах і південне озеро Жанто - одне з небагатьох в Піренеях [5].

Велику естетичну цінність мають водоспади. З водоспадів у Франції найживописніший - Гаварні, розташований в Центральних Піренеях на висоті 1600 м і є одним з найвищих в Європі.

Рельєф країни має безпосередній вплив на можливість здійснення рекреаційного туризму. Як відомо, рельєф Франції різноманітний: це й високі гори, й древнє плато, й рівнини. Західні і північні райони Франції — рівнини і низькогір'я. В центрі і на сході — середньовисотні гори. На південному заході — Піренеї, а на північному сході — Альпи.

Найціннішими з точки зору рекреаційної діяльності є гори. У Франції гори займають більше третини всієї території. Найважливішими та найпопулярнішими є Альпи, що знаходяться на кордоні з Італією і Швейцарією. Найвища вершина - Монблан (4810 м) - знаходиться на кордоні Франції та Італії. Її назва означає «біла гора», вкрита снігом. У розташованому поблизу місті Шамоні знаходиться одним з найбільш популярних гірськолижних курортів країни.

Гори Юра розташовуються на кордоні Франції та Швейцарії. Пюї-де-Сансі - це найвища точка Центральної Франції, розташована в провінції Овернь.

Майже половина території країни представлена карстовими породами, 30 тис. печер розташовані у різних регіонах Франції. Зокрема, це всесвітньо відомі: Жан-

Бернар в Савойській Альпах (одна з найглибших печер світу - 1602 м), Мірольда (1520 м). У печері П'єр-Сен-Мартін в Західних Піренеях знаходиться зала Верна, площа якої дорівнює майже п'яти футбольним полям. Одна з найкрасивіших печер Падірак обладнана для відвідування. У багатьох печерах виявлені стоянки людей (печера Кро-Маньон).

Крім того, на території країни є унікальні форми рельєфу, що є одними з головних природних туристичних атракцій. Серед них, каньйон Вердон, який вважається одним з найкрасивіших в Європі. Його довжина - 25 км, а висота місцями досягає 700 м! Він був сформований річкою Вердон, що бере свій початок високо в Альпах [1] (рис. 2).

Рис. 2. Каньйон Вердон

Інша унікальна форма рельєфу – це білосніжна дюна Піла, яка розташована на березі Аркашонської затоки на південному заході Франції і є найбільшою в Європі. Дюна має висоту 108 м, ширину – близько 500 м, і тягнеться уздовж узбережжя більш ніж на три кілометри. Піщані пагорби утворилися на узбережжі в результаті

взаємодії сильних вітрів, приливів і відливів. З кожним десятиліттям дюна пересувається усе далі вглиб суходолу, поступово витісняючи лісові хащі, дороги і приватні будинки; в середньому переміщаючись на п'ять метрів на рік [8]. (рис. 3).

Рис. 3. Дюна Піла

Французький регіон Овернь відрізняється унікальним для Європи рельєфом. На території регіону знаходиться близько 80 згаслих вулканів, тому більше чверті території займають вулканічні масиви та окремі згаслі вулкани неогенового віку, що здіймаються над плато. Старі кратери чергуються з більш молодими, а невеликі озера вулканічного походження оточені лісами та луками, що створює незвичайної краси пейзажі [12]. (рис. 4).

Рис. 4 Вулкани Оверни

Франція належить до високолісистих держав Європи. Ліси покривають близько 31 % території (загальна їх площа становить 16989 тис. га). Забезпеченість лісом складає 0,29 га на одного жител. Франція належить до країн, в яких переважають приватні ліси. Частка приватних лісів складає 75 %, решта лісів - державні і колективні (зокрема, у власності комун, муніципалітетів та інших місцевих органів влади - 15 %). Вільний доступ дозволено на територію державних лісів (обмеження стосуються лишень 1,1 % лісів) [3]. Незважаючи на переважання приватних масивів лісу, на території країни є ліси придатні для рекреаційного природокористування. Це зокрема такі лісові масиви як ліс Ландів, Венсенський ліс, Булонський ліс, ліс Фонтенбло.

Серед флористичних рекреаційних ресурсів країни слід відмітити також лавандові поля, що є одним із своєрідних символів Франції. Головний «лавандовий» департамент Франції – Прованс. Поля культивування лаванди розташовуються в основному в трьох регіонах: в Альпах Верхнього Провансу (найбільші плантації), От-Воклюзі і Дром-Провансаль.

Природоохоронні території складають важливу частку територій, призначених для здійснення рекреаційного туризму. У Франції природоохоронні території всіх категорій займають близько 20% площі країни [17]. Найбільша частка належить національним природним паркам, що займають 9% площі країни Меркантур, Пор-Кро, Каланк, Вануаз, Екрен, Піренеї, Севенн. Територія національних природних парків складається з центральної та периферійної зон. У пешій зоні діяльність людини регулюється і організується таким чином, щоб запобігти будь-яким змінам фауни, флори, природного середовища уцілому. Проте, у межах центральної зони деякі райони можуть підлягати додатковим обмеженням і вхід може бути дозволений лише для наукових цілей. Периферійні зони, навпаки, не мають обмежень. На їх території дозволяється здійснення рекреаційної та деяких інших видів діяльності людини. Мережа природоохоронних територій Франції включає також 45 регіональних природних парків, 153 національних заповідників та 161 регіональний заповідник [16]. Так, найбільша площа природоохоронних територій припадає на Окситанію, регіони Овернь – Рона – Альпи та Гранд-Ест, найменше – Бретань, Нормандія, Землі Луари, Центр – Долина Луари.

На основі аналізу природних рекреаційних ресурсів здійснено оцінку рівня забезпеченості регіонів Франції цими ресурсами (рис. 5).

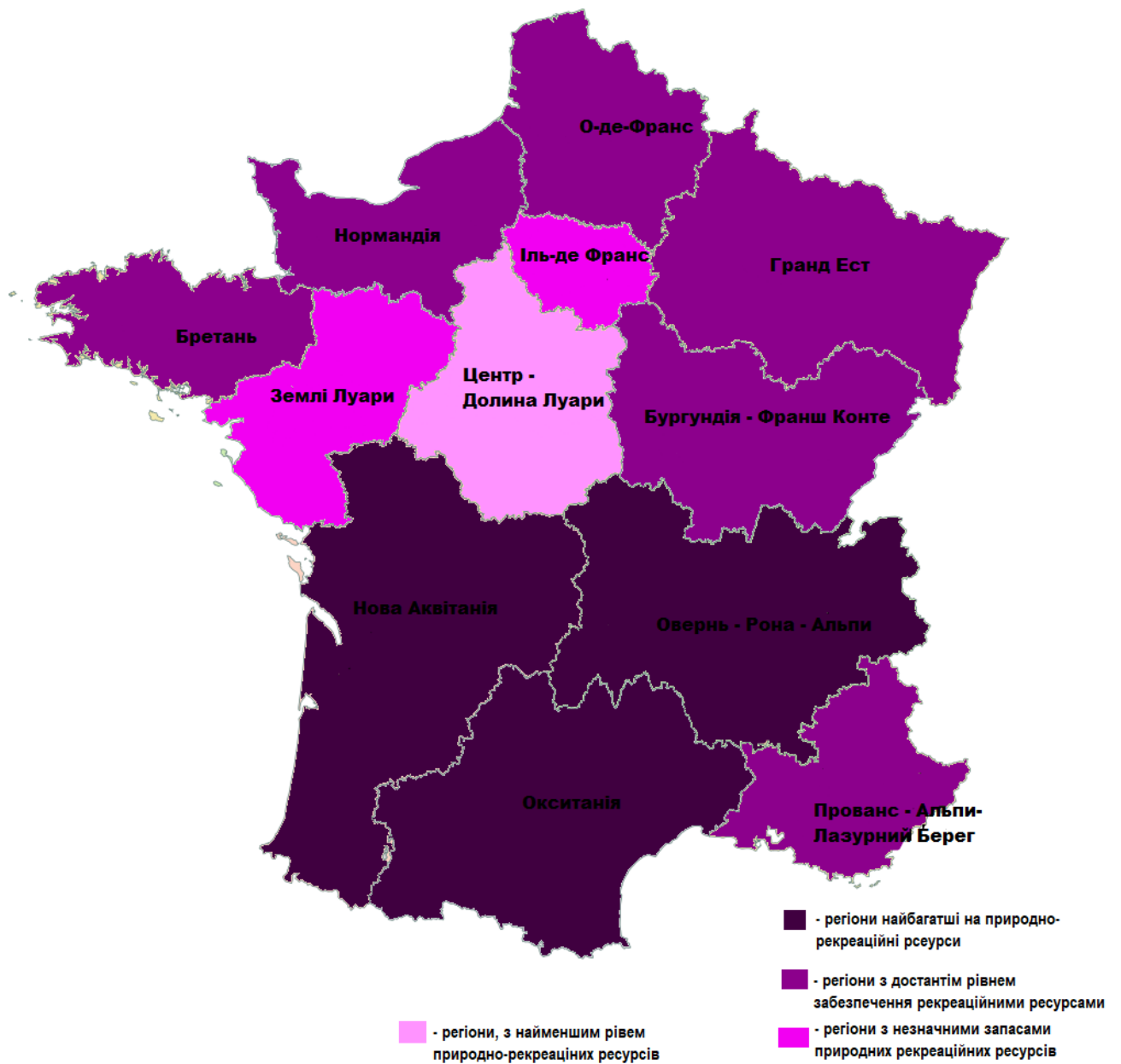

Рис. 5. Рівень забезпеченості регіонів Франції природними рекреаційними ресурсами

Найбільш забезпеченими природними рекреаційними ресурсами є такі регіони як Окситанія, Нова Аквітанія та регіон Овернь-Рона-Альпи. Найменш забезпеченими природними ресурсами, але також сприятливими для здійснення рекреаційної діяльності є регіони Центр-Долина Луари, Землі Луари та Іль-де-Франс. Проте, як відомо, ці регіони вирізняються високим рівнем забезпеченості культурно-історичними ресурсами.

Отже, природні рекреаційні ресурси Франції сприятливі для організації рекреаційного туризму і визначають рекреаційну спеціалізацію шести основних туристичних районів країни [11] (рис. 6).

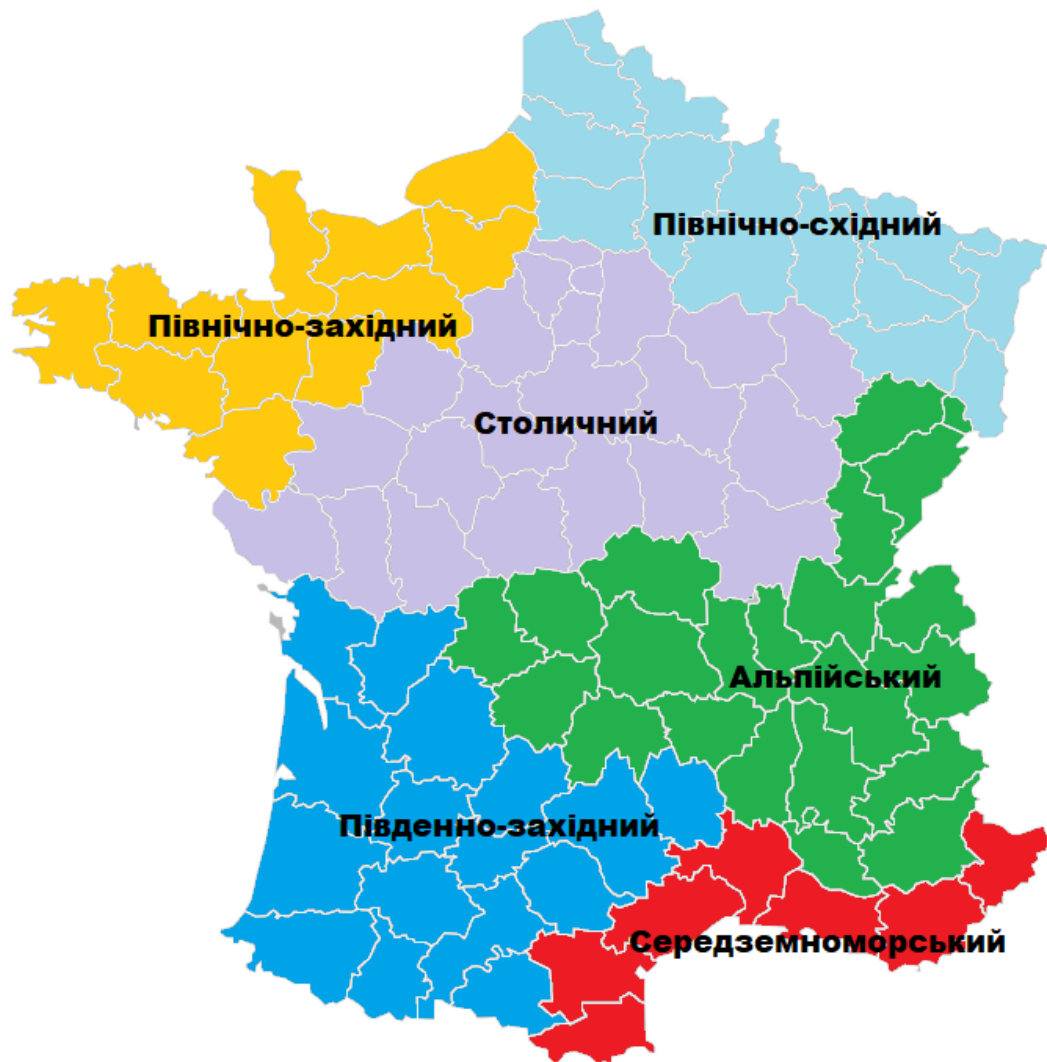

Рис. 6. Туристичні райони Франції

Середземноморський район (Прованс-Альпи-Лазурний Берег, Лангедок-Руссільон) – головний приморський та найпопулярніший туристичний район Франції. Основним ресурсом, що визначає рекреаційну спеціалізацію району є морське узбережжя, так званий Лазурний берег. Серед рекреаційних занять переважають морські купання та засмагання, відпочиваючі також займаються

водними видами спорту: в'їндсерфїнгом, вїтрильним спортом, пїдводним плаванням, катаються на водних лижах, мотоциклах, надувних банахах, здїйснюють польоти з парашутом над морем тощо.

Геолого-геоморфологїчні ресурси туристичного району також сприяють розвитку спортивного туризму. Скелї, крутї долини та ущелини є основними ресурсами для таких рекреацїйних занять як рафтинг, каякїнг, каньїонїг та їн. Своерїдним центром даних видів рекреацїйної дїяльностї є Вердонська ущелина.

На територїї Середземноморського туристичного району знаходиться також велика кїлькїсть об'єктів природно-заповїдного фонду: 5 з 7 нацїональних природних парків, 3 з яких вїднесено до Списку Свїтової спадщини ЮНЕСКО Францїї [16]. Територїя Нацїонального природного парку Екрен пристосована для активно-вїдпочинкової рекреацїйної дїяльностї. Через парк прокладено понад 700 км маркерованих туристичних стежок, а завдяки своїм високим вершинам мїсце також популярне серед альпїністїв. Регїональний природний парк Камарг є своерїдним центром екологїчного туризму, особливо такого його рїзновиду як орнїтологїчний, адже на його територїї мешкає близько 400 видів птахїв. Орнїтологїчний парк Пон-де-Го, що знаходиться на цїй територїї, приваблює любителїв природи не лише з усїєї країни, а й з-за кордону.

Пївденно-захїдний район (Аквїтанїя, Пуату-Шаранта, Пївдень-Пїренеї, Лїмузен) охоплює Аквїтанську низовину зї схилами Пїренеїв ї Центрального масиву, що примикають до неї. Основною спецїалїзацїєю району є сїльське господарство, а особливо виноробство, проте, район володїє ї рїзноманїтними природно-рекреацїйними рсеурсами, що зумовлюють розвиток на його територїї рїзноманїтних видів туризму. Саме в цьому районї знаходяться кращї пїщанї пляжї Атлантичного узбережжя, що визначає спецїалїзацїю району на пляжний вїдпочинок. Найвїдомїшими пляжними курортами є Аркашон та Бїаррїц.

Достатня кількість бальнеологічних ресурсів сприяє розвитку лікувально-оздоровчої рекреаційної діяльності. Найвідомішими бальнеологічними курортами району є Дакс, Ла-Роше-Позе, Ежені-ле-Бен.

Гірські перевали в Піренеях користуються популярністю у любителів спортивного-пішохідного туризму. Аквітанія, завдяки своєму рівнинному рельєфу - це регіон, який популярний серед прихильників велосипедного туризму, два маршрути довгої дистанції: атлантичний велосипедний маршрут та атлантично-середземноморський велосипедний маршрут перетинають регіон.

Биарріц окрім того, що є провідним кліматичним морським курортом, центром таласотерапії, також відомий як столиця серфінгу. Пляжі міста поділені на ділянки для плавання і для серфінгу. Найзнаменитіші пляжі для серфінгу Quiksilver, Rip Curl і Billabong знаходяться не в центрі, а на околицях Биарріца. Саме тут проводиться найвідоміший чемпіонат світу з серфінгу Quiksilver Pro France.

Альпійський район (Овернь, Рона-Альпи, Франш-Конте), назва якого говорить сама за себе. На території району розташовані Альпи, Центральний масив та Гори Юра, що визначають спеціалізацію на гірськолижний відпочинок. Саме тут знаходиться найбільша в світі та найвисокогірніша в Європі гірськолижна зона Три Долини: 183 гірськолижних підйомників, об'єднують в універсальний туристичний центр 11 гірськолижних станцій. Більше ніж 160 місцевих курортів складають 78% національного ринку послуг з гірськолижного туризму. Саме тут, у французьких Альпах, знаходяться великі і взаємопов'язані зони катання: понад чотири тисячі трас для гірських лиж, сноубордів, бобслею й інших видів активного зимового відпочинку. Траси різняться за рівнем складності, дозволяючи комфортно проводити час і новачкам, і справжнім асам. Часто на схилах Альп проводяться змагання з зимових видів спорту різного класу - аж до чемпіонатів і Олімпіад [18]. Основними центрами відпочинку є: Шамоні, Куршевель, Марібель, Валь-д-Ізер та ін.

Особливості рельєфу району сприяють також розвитку й інших видів активного відпочинку - пішохідного, велосипедного та альпінізму. На річках Дордонь, Луара, Алієр можливі заняття каякінгом та іншими видами водного відпочинку.

Важливе місце в районі займає також лікувально-оздоровча рекреаційна діяльність. Саме тут знаходяться такі відомі курорти як Віші, Евіан, Лабурбуль, Екс-ле-Бен, Брид-ле-Бен та ін.

В Оверні знаходиться всесвітньо відомий природний парк «Вулканія», що з задоволенням відвідують тисячі туристів.

Північно-східний район (Пікардія, Нор – Па-де-Кале, Ельзас, Лотарингія, Шампань-Арденни) не користується великою популярністю серед туристів. Тут немає єдиного чітко вираженого центру й досить різна їх туристична спеціалізація. Тут розвиваються активні види відпочинку в трьох природних національних парках, гірському масиві Вогезів і на озерах, а також лікувально-оздоровчий туризм на базі термальних центрів Вітель, Контрексевіль, Бан-ле-Бен.

Північно-західний район охоплює Нормандію і Бретань. Специфіка їх природних рекреаційних ресурсів – м'який морський клімат, наявність обширної акваторії, смуга пляжів – сприяли розвитку купально-пляжного туризму з широким вибором активних видів відпочинку. Є можливість для занять плаванням, віндсерфінгом, рибалкою, яхтингом, гольфом, а також для піших, кінних і велосипедних прогулянок. Найбільш відомі приморські курорти Нормандії (Трувіль, Довіль) розташовані на ділянці узбережжя між портами Шербур, Гавр, Дьєп. На північнобретонському узбережжі кращі курорти і пляжі сконцентровані в районі, що простягається від м. Сен-Мало і Дінарда до Сен-Бріс. Головним морським курортом Бретані вважається Ля-Боль, пляжі якого протягнулися на 9 км [19]. В регіоні також розвивається пішохідний та велосипедний види туризму.

Столичний (Центральний) район – найбільший за площею і найважливіший в туристичному відношенні. Він включає п'ять регіонів: Іль-де-

Франс, Бургундію, Центр - Долина Луари та Землі Луари. Все життя цього району тісно пов'язане з Парижем – столицею і головним туристичним центром країни, тому тут переважає спеціалізація на культурно-пізнавальний туризм. Регіон не багатий на природно-рекреаційні ресурси, тому тут переважають окремі рекреаційні території на базі природних рекреаційних ресурсів яких можлива організація поодиноких рекреаційних занять.

Недалеко від Парижу розташовані такі лісові масиви, як Булонський ліс, Венсенський ліс та ліс Фонтенбло, на території яких прокладені велосипедні доріжки, доріжки для верхової їзди та численні пішохідні стежини. Ліс Фонтенбло, завдяки різноманітному рельєфу користується особливою популярністю у скалолазів.

Головним водним ресурсом району виступає Луара, проте, води річки непридатні для купально-пляжного відпочинку, тому рекреаційна діяльність на Луарі обмежується прогулянками на човнах та катерах. Для купання придатні такі притоки Луари, як Шер, Крьоз, Шмілле-Сюр-Індруа та ін. Вздовж Луари проходить також один з найпопулярніших в країні велосипедних маршрутів, протяжністю 800 км - Loire a Velo («Луара на велосипеді»).

Департамент Вандея, що знаходиться на півдні регіону Землі Луари, має декілька приморських курортів з великими піщаними пляжами, що користуються популярністю для відпочинку переважно серед місцевого населення та парижан.

Між Орлеаном, Блуа і Вірзоном лежить велика територія лісу і гірських земель, відомий як La Sologne, колись вигідні мисливські угіддя дворянства, і сьогодні популярна серед мисливців, любителів природи, піших прогулянок та еко-туристів.

Саонська рівнина в Бургундії - досить рівнинний район, з великою кількістю озер (Ла-Бресс) і повільними річками. Цей регіон дуже популярний серед рибалок та спостерігачів за птахами.

Підтвердженням розвитку рекреаційного туризму є й кількість ночівель туристів, проведених у тому чи іншому департаменті країни (рис. 7).

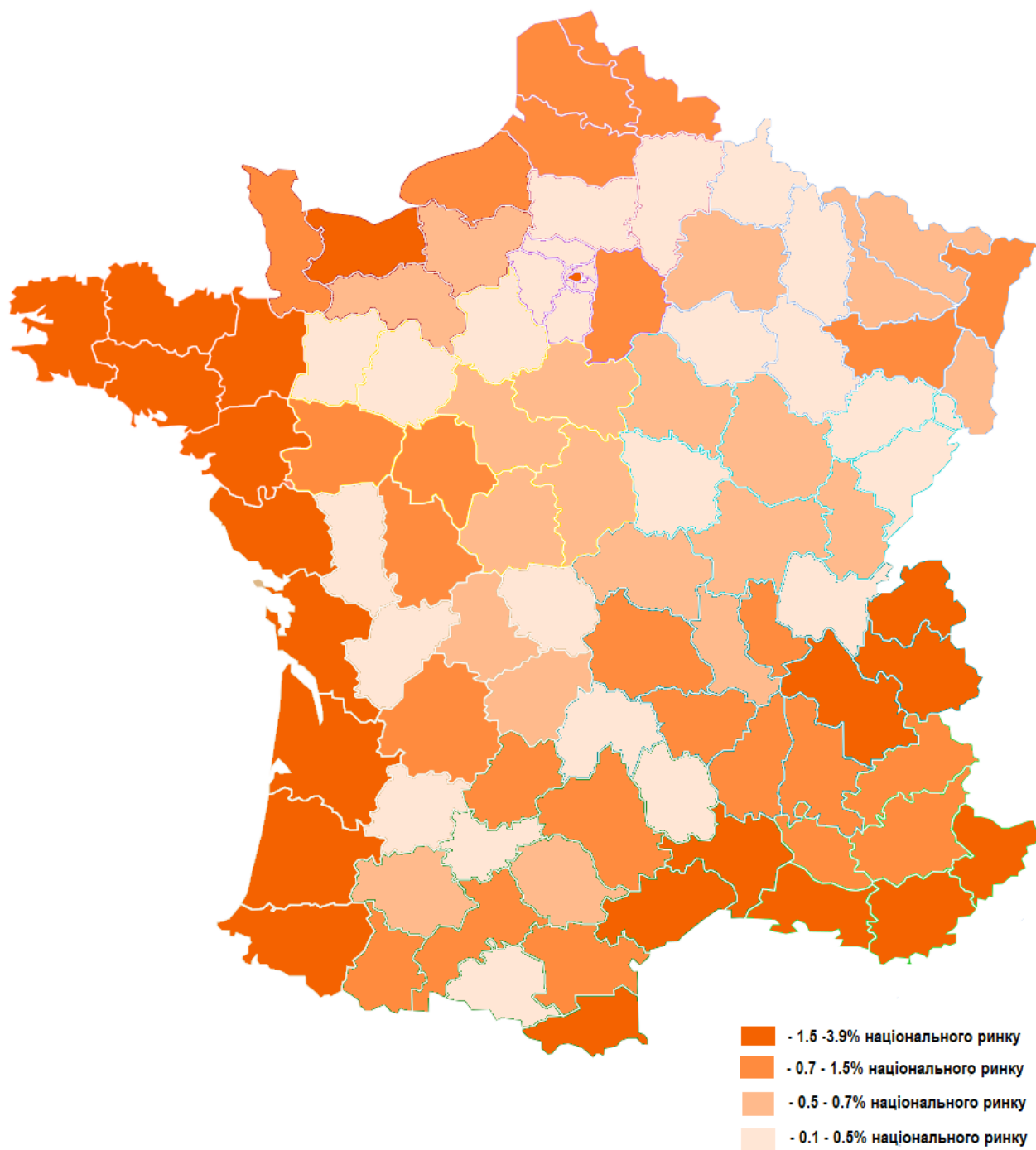

Рис. 7. Популярність департаментів Франції серед туристів за кількістю ночівель

За даними Міністерства економіки Франції, як видно з картосхеми, найвідвідуванішим, після Парижу, є регіон Прованс – Альпи – Лазурний берег, який також займає 9 місце за кількістю проведених туристами ночівель у списку ТОП-20 європейських туристичних регіонів [15,21,23]. До найвідвідуваніших департаментів регіону належать: Приморські Альпи, Буш-дю-Рон та Вар, що являють собою Лазурний Берег. Лазурний берег пересічно відвідують 10-11 млн. іноземних туристів, що становить 13,3 % від загальної

кількості прибуттів до країни. Найбільше відвідувачів приїздить з Італії – 18 %, Великобританії – 17 %, Німеччини – 8 % та США – 7,5 %.

Іншим регіоном, що спеціалізується на пляжному відпочинку є Аквітанія. У 2016 р. Нову Аквітанію відвідало близько 27 млн. туристів, проте, на відміну від Лазурного Берега, даний регіон користується більшою популярністю серед вітчизняних туристів, які складають 88 % від загальної кількості туристичних прибуттів.

Регіон Окситанія також має вихід до Середземного моря, однак, користується меншою популярністю, у 2016 р. регіон відвідало 15,3 млн. туристів. Протягом 2016 р. в регіоні було здійснено 154 млн. ночівель вітчизняних туристів та 58 млн. ночівель туристів з-за кордону. Найбільша кількість відпочиваючих прибуває з Нідерландів – 24 %, Німеччини – 17 %, Бельгії – 14 %, Великобританії – 11 % та Іспанії – 8 %. Однак, унікальність полягає в тому, що даний регіон є основним центром річкового туризму в Європі. Південний або Лангедокський канал (фр. Le Canal du Midi) є одним з найстаріших нині діючих в Європі. Щороку через канал здійснюється близько 71 тис. проходів [13]. Тому, ринок туристичних послуг регіону безпосередньо пов'язаний з річковим туризмом, велика кількість туристів орендують човни для навігації на кілька днів або здійснюють одноденні поїздки на крейсерських баржах чи приватних човнах.

У Нормандії у 2016 р. нараховувалось близько 11, 6 млн. туристів, 75 % з яких складають французи, 11 % - великобританці. Найбільшою популярністю регіон користується серед жителів Іль-де-Франс, які складають 35,8 % прибуттів, що зумовлено безпосередньою близькістю регіонів, дорога з Парижу до Довіля на автомобілі займає близько двох годин. Жителі столиці часто надають перевагу Нормандії, з метою відпочинку вихідного дня. Найбільша кількість прибуттів, 41 %, припадає на департамент Кальвадос, на морському узбережжі якого знаходяться такі курорти як Довіль, Онфлер, Кабур, що дозволяє стверджувати про важливість пляжних ресурсів у процесі формування туристичних потоків до регіону [14].

Отже, важливу роль у розвитку туризму Франції відіграє рекреаційний туризм. Ключовим чинником при виборі форм та напрямків відпочинку та подорожей країною є природні рекреаційні ресурси. Вони визначають спеціалізацію рекреаційних територій, особливості сфери обслуговування, структуру та територіальну організацію рекреаційного господарства, розміщення основних рекреаційних закладів, маршрутів і формування потоків відпочиваючих.

Досвід Франції з використання природних рекреаційних ресурсів та організації рекреаційного туризму може бути використаний Україною, яка також володіє значним природно-рекреаційним потенціалом.

Джерела інформації

1. Вердонское ущелье. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://tonkosti.ru/Вердонское_ущелье.
2. Женевское озеро. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://tonkosti.ru/>
3. Лісова політика Франції. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://poteme.com.ua/lesnoe-i-parkovoe-khozyajstvo/lektsii-po-lesnomu-khozyajstvu/2025-lisova-politika-frantsiji.html>.
4. Лучшие пляжные курорты Франции. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.tursvodka.ru/information/for_traveler/best_beach_resorts_france.
5. Озера Франции: общая характеристика. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.france.promotour.info/lac/index.php>.
6. Озеро Анси. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://tonkosti.ru/>
7. Озеро Бурже. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://tonkosti.ru/>
8. Пила - самая крупная дюна в Европе. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.travel.ru/wow/dune_du_pyla.html.
9. Пляжные курорты Франции. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://guide.travel.ru/france/resorts/beaches/>
10. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу: навчальний посібник / І. В. Смаль.– Ніжин :Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
11. Уварова Г.Ш. Туристське країнознавство: навчальний посібник /Г.Ш. Уварова – К.: НАУ-друк, 2009. – С. 25-34.
12. Auvergne. History, Culture, Geography, & Map. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.britannica.com/place/Auvergne>.

13. Chiffres clés du tourisme et des loisirs en Occitanie. [Электронный ресурс] / Режим доступа: https://www.laregion.fr/IMG/pdf/rencontres_tourisme_36p-2.pdf.
14. Chiffres clés 2016 du tourisme Normand. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.cotedazur-touriscope.com/pdf/chiffres/2016/Chiffres-cles-2016-GB.pdf>.
15. Key facts on tourism in France 2016. [Электронный ресурс] / Режим доступа: https://www.entreprises.gouv.fr/files/files/directions_services/etudes-et-statistiques/stats-tourisme/chiffres-cles/2016-key-facts-tourism.pdf.
16. Parks, reserves, and other protected areas in France. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.parks.it/world/FR/Eindex.html#Nord>
17. Protected Areas in France: a diversity of tools for the conservation of biodiversity. IUCN France (2013), Paris, 44 pages.
18. Rhône-Alpes. Press KIT 2015. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://pro.auvergnerhonealpestourisme.com/res/918d45e6570a23e185bae4c98167a88af11dc7ad.pdf>.
19. The Regions of France. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://about-france.com/regions.htm>.
20. Tilton E. M. Mineral and Thermal Spas in France. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.jstor.org/stable/391139>.
21. Tourism statistics at regional level. [Электронный ресурс] / Режим доступа: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Tourism_statistics_at_regional_level.
22. UNWTO Tourism Highlights, 2017 Edition [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights>
23. Travel & tourism economic impact 2017. France. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2017/france2017.pdf>.
24. Water activities in the Loire Valley. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://www.experienceloire.com/loire-water-activities.htm>.